

Bájkkeavijssa NuorttaSálto

Tuvvo galggá sáme kultuvrrasijddan sjaddat

Giesen 1905 rájaj John Pedersen áhtsámusáv báhñkaj "Den norske Arbeiderbrug- og Boligbank" rudájt luojkatjit tsieggit ádá goadev sijdan Tuvvon Hábmerin. 105 jage maññela galggá dát goahte ábdddiduvvat, aktan ietjá tsiekkadusáj sáme sijdan Glimma sisbielen. Tuvvo galggá sáme kultuvrra- ja ávddánbuktembájkken sjaddat.

Tæksta: Børge Strandskog
Járggálibme: Divte Media AS/Idar Kintel

FOTO: LARS BØRGE MYKLEVOLD

Tuvvos ulmutja jáhtin 1960-jagiin, valla dan ávddála ettjin stuoráp rievddama gádiin dagáduvá. Dan diehti tjuodtju vargga gáktu tjuottjoj 100 jage dán ávddála. Prosjevtu duogásj le tsiekkadusáj ámastiddje li sihtam dajt ájmon adnet – John Magnus Johnsen, Tordis Johnsen ja Even Johnsen. Sijá sávdus le bisodit tsiekkadusáj nav gáktu oalle lidjin. Ulmme le læhkám sávdus várajvállidet sijda histávráv, sámmi báttá gá vilá ájggu sijdav joavddoviesson adnet. Ámastiddje áhtsin – ja oadtjun – rudájt Sámedikkess guoradalájtjit tsiekkadusáj dárbulasj ábdddimbargo vijddudagáv. Ámastiddje dan maññela guláddallin Museum Nuortajn – Divtasvuona Museajin, gudi oadtjun konsulænntabargov dav guoradallat.

Vuoriját le sáme kulturmuojto oadtjun nav stuorra berustimev bisodibmáj ja ávddánbuktemij dagu Tuvvo – ja nav moadda oassálasstis. Ádájakmáno 6. biejeve tjadádusáj tjáhkanibme Hábmara suohkana, Árranijin, Museum Nuortajn, aktan ávdástiddjij Tuvvo ámastiddjij. Maññela ájggu Sálto museav fáron oadtjot.

- Gá nav moattes buorre mielajin prosjektaj oassálassti, de jáhkáv nahkap oadtjot buorre ja nanos anov ábdddimbargo maññela, miejnni konservator/ássudakoajve Lars Børge Myklevold Museum Nuorttan. Myklevold le dat guhti le dahkam ábdddimplánajit Tuvvo-sijda gáktuj. Dán plánan vuojnna stuorra máhttelisvuoda Nuortta-Sálto sáme histávráv ávddánbuktem, sierraláhkáj guovlo skávláj gáktuj. Ábdddidum Tuvvo máhtta aj doajmmat sábadamperspektijvan, ja aj sáme kultuvras dáhkaidibmen, sadjihimen ja identitehtan Hábmerin. Gá Hamsunij ja Hamsunguovdátjij (nuppe bielen Glimmas) tjanáduvva de ihkap sáme kulturávdánbuktem máhtta oasse rijkajgasskasasj berustimes sjaddat. Oassálasste nammadum tjáhkanimen tjoahkkájgiessin aj boahhteájgen le ávkken dahkat sierra ávddánbuktemplánav Tuvvuj.

Ábdddimprosjækta le merustaládum 600.000 krávnájda. Duodden sjaddá væhkádakbargo. Plánaj milta kulturmuojtofoannda ja Sámedigge galggi bargov ruhtadit, mádi Hábmara suohkana ruhtadoarjja 36.000 krávnáj galggá

aneduvvat doalvvomij dárbulasj tsieggidummateriálajis dan rahtedis sijddaj.

Áramus gálldo mij vaddá sihkar duodastusáv árudagás Tuvvon, le álmukláhkmám jages 1875. Dalloj gálmma fámillja danna árrun, duola dagu Peder Paulsen ja Inger Jonsdatter gæssta dálásj ámastiddje li njuolggá gierraga. Jáhkedahte ulmutja Tuvvuj árrujin

birrusin 1870. Tjadnamkontráktan jages 1891 tjuodtju "Iap" Peder Paulsen le ednamav adnám juo 20 jage. Da gálmma ruoddidagá Tuvvon lidjin gálmma sierra ednamijn. Sij viessun iesjgeñgalágásj æláduskombinasjávna, dagu buve, berunsáddjim, boatsojsujtto, guollim, jnv. Georg V. Olsen subtsas Hábmara jahkegirjen 1989 ulmutja birra riegdum 1875 guhti lij Tuvvov guossidam mánnán. Girjen majt nammadum ulmusj tjálij, dádjadip ávdebuve nammadum Peder Paulsen ja Inger Jonsdatter dalloj gámán árrun. Áhtsámusán biggimruhtaluojkkamij jagen 1905 tjállá Tuvvo John danna tjuodtju unna dábasj sijdan, valla dat ij la anedahte. Duodden ájvveláduj ja fiekksegábmáj. "Eiendommen, der er almenning, er ryddet og bebygget av min fader og efter hans død har jeg overtaget det", tjuodtju áhtsámusán.

Ámastiddje li mihá Tuvvo histávráv ja li miellusa tsiekkadusáj disposisjávna, bidjat ávddánbuktemdoajmmaj. Tsiekkadusá, ietjá kulturmuojto ja sijda histávrá hiehpá buoragit sihke Árrana, Hábmara suohkana ja Musea Nuortta – Divtasvuona musea ávddánbuktemplánajda. Ámastiddjij ájggomus le tjadadne sjehtadusáj dahkat dáj oassálasstij ávddánbuktemij Tuvvo histávráv, ja vaj dát ávddánbuktem sijdan tjadádusáj.

Ájggomus le tjadátit ábdddimprosjektav guovte jage badjel. Jagen 2010 gájkka snihkkárbargo galggá gergaduvvat, aktan rábevuolijin goaden. Boahhte jage, 2011, lavnnje tjuohpaduvvá ja dæhkkuj bárdeduvvá, ja goade ja skiejá álgusjbielle málliduvvá.

LARS BØRGE MYKLEVOLD